

Підприємець загубив Книгу обліку: покрокова інструкція

На жаль, з кожним підприємцем (єдинником або загальносистемником), може трапитися доволі непрємна ситуація — втрата Книги обліку доходів. Що ж в такому випадку робити? Куди звертатися? Скільки є часу для відновлення даних із утраченої Книги? Яка відповідальність за бездіяльність підприємця?..

Передусім **зауважимо**: втрата Книги обліку, звісно ж, стосується її паперової форми. Водночас як підприємці-загальносистемники, так і підприємці-єдинники згідно з нормами ПКУ можуть вести за своїм власним вибором Книгу в паперовій або електронній формі (п. 177.10, пп.пп. 296.1.1, 296.1.2 ПКУ).

На замітку!

Форма Книги обліку доходів і витрат та порядок її ведення, що ведуть фізичні особи — підприємці на загальній системі оподаткування, затверджена наказом Міндоходів від 16.09.2013 р. № 481.

А форми книги обліку доходів (для платників єдиного податку першої, другої та третьої груп, які не є платниками ПДВ), і книги обліку доходів і витрат (для платників єдиного податку третьої групи, які є платниками ПДВ) та порядки їх ведення затверджені наказом Мінфіну від 19.06.2015 р. № 579.

Саме Книга є чи не одним із найважливіших для підприємців документів, адже саме в Книзі мають щодня здійснюватися записи про отримані доходи та понесені витрати, саме на підставі даних із Книги має складатися декларація підприємця. Відповідно, якщо у підприємця відсутня Книга, то він не зможе підтвердити достовірність даних податкових декларацій.

Нагадаємо: керуючись п. 44.3 ПКУ, підприємці зобов'язані зберігати її не менше як 1 095 днів із дня подання останньої податкової звітності, складеної на підставі даних цієї Книги¹.

Далі йтиметься про схему дій у разі втрати книги.

Крок 1. Звертаємося до міліції

Податківці в ресурсі «ЗІР» (підкатегорія 104.13², 107.07³) **зауважують**: відповідно до п. 6.10 р. 6 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 р. № 88 (далі — Порядок № 88), у разі втрати Книги обліку доходів і витрат **фізична особа — підприємець повинна** звернутися до органів внутрішніх справ для подання заяви про втрату Книги обліку доходів та витрат й **отримати довідку про надання такої заяви**.

Заради справедливості **варто зазначити**: Порядок № 88 стосується винятково юросіб, тоді як для підприємців такої норми немає. Утім, як бачимо, судячи з наведеного вище роз'яснення, податківці можуть попросити надати їм довідку про подання до міліції заяви про втрату документів. Адже без таких документів податківці можуть не зареєструвати підприємцеві нову Книгу замість втраченої (про це далі). Тому рекомендуємо **відразу ж** (у строк щонайбільше 1–2 дні, зважаючи на необхідність виконання норми п. 44.5 ПКУ (про це — далі)) після втрати Книги подати заяву до міліції та отримати потрібну довідку.

Крок 2. Купуємо нову Книгу

Далі слід придбати нову Книгу, прошнурувати її, пронумерувати в ній листи й приступити до **Кроку 3**.

Крок 3. Звертаємося до місцевої ДФС

Згідно з п. 44.5 ПКУ, у разі втрати документів, пов'язаних з обліком доходів і витрат, а це і є Книга, підприємець повинен **письмово повідомити** про це ДФС за місцем податкового обліку. На повідомлення місцевої ДФС про втрату Книги норма п. 44.5 ПКУ відводить **лише 5 днів** із дня загублення Книги.

¹ **Зауважимо**: власне Порядками ведення Книг як для загальносистемників, так і для єдинників, передбачено, що Книги мають зберігатися в платника податку протягом 3-х років після закінчення звітного періоду, у якому здійснено останній запис (п. 8 Порядку № 481, п. 7 Порядку № 579). Утім радимо дотримуватися не норм Порядків, а саме норми ПКУ (п. 44.3), у якій указується дещо довший строк.

² Якій дії ФОП на загальній системі в разі втрати книги обліку доходів та витрат і чи передбачена при цьому відповідальність?

³ Якій дії ФОП — платника ЄП у разі втрати книги обліку доходів та витрат і чи передбачена при цьому відповідальність?

До поданої заяви слід додати довідку про надання заяви про втрату Книги до міліції та нову Книгу для реєстрації. Примірний зразок такої *заяви* наведено далі.

Зразок заяви

ГУ ДФС Голосіївського району м. Києва
від ФОП Іванова Івана Івановича
реєстраційний номер 123459860
адреса: м. Київ, вул. Ломоносова, 5/2,
телефон: (044) 9898987

ЗАЯВА

Відповідно до п. 44.5 ст. 44 ПКУ, повідомляю, що 16 листопада 2016 року мною була загублена Книга обліку доходів. Дата реєстрації загубленої Книги в ГУ ДФС в Голосіївському районі м. Києва — 01.01.2016 р.

Прошу замість втраченої Книги обліку доходів провести реєстрацію нової Книги обліку доходів.

Зобов'язуюся відновити дані з утраченої Книги обліку протягом 90 календарних днів із дня, що настає за днем надходження цього повідомлення до контролюючого органу.

До Заяви додаю:

- довідку від органу внутрішніх справ, що підтверджує прийняття в мене заяви про втрату Книги обліку доходів;
- нову Книгу обліку доходів (прошнуровану та пронумеровану).

18.11.2016

Іванов

Іванов І. І.

Крок 4. Відновлюємо дані зі старої Книги в новій Книзі

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи **протягом 90 календарних днів** із дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу (п. 44.5 ПКУ).

Як на нас, нову Книгу не можна вважати відновленим документом, якщо в ній не будуть відновлені записи із загубленої Книги. Відновити записи із загубленої Книги радимо, починаючи з такого строку, аби вимоги норми п. 44.3 ПКУ про зберігання Книги, зокрема її даних, не менше ніж 1 095 днів із дня подання останньої податкової звітності, складеної на підставі даних цієї Книги, були дотримані.

Крім того, відновлення записів із втраченої Книги допоможе підприємцеві уникнути можливих штрафів із боку фахівців ДФС.

Відповідальність

У разі втрати фізичною особою — підприємцем Книги обліку до нього застосовується фінансова й адміністративна відповідальність **за умови недотримання ним вимог п. 44.5 ПКУ**, а саме звернення в строк до місцевої ДФС із заявою про загублення Книги, долучивши до неї довідку від міліції та надавши нову Книгу для реєстрації, а також протягом установленого строку відновити дані із загубленої Книги.

Фінансова відповідальність передбачена ст. 121 ПКУ. Нею визначено, що незабезпечення платником податків зберігання, зокрема, Книги обліку протягом установлених ст. 44 ПКУ строків їх зберігання та/або ненадання платником податків контролюючим органам оригіналів документів чи їх копій при здійсненні податкового контролю у випадках, передбачених ПКУ, — тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі **510 гривень**.

Щодо **адмінвідповідальності**, то ст. 164-1 Кодексу України про адміністративні порушення України передбачено, що за неведення обліку чи неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, тягне за собою попередження або накладення штрафу в розмірі від 3 до 8 НМДГ, тобто **від 51 грн до 136 грн**.

Укотре повторімо, що перелічені вище штрафи стягуватимуться лише в разі невиконання вимог п. 44.5 ПКУ, в іншому випадку ви обмежитесь лише паперовою тяганиною. Нашу думку

підтверджують і податківці у згаданих роз'ясненнях, розміщених у ресурсі «ЗІР» та в листі ДПСУ від 17.04.2012 р. № 11206/7/17-1217.

Катерина Калашиян, експерт

Інформація підготовлена за підтримки Кричун П.М.
та консалтингової компанії [TCG CONSULTING](#)
(власники видання «Справжня Бухгалтерська Газета»
та сайту buhgazeta.com.ua)